

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publică-tiune timbru de 30 cr.

Tot țe privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Admini-stratiunea Unirii» în Blașiú.

Anul III.

Blașiú 29 Iuliú 1893.

Numérul 30.

Conferența națională.

În 23 și 24 Iuliú a. c. s'au întrunit deputații alegătorilor români din Transilvania și Ungaria în conferența națională la Sibiu.

Hotărârile acestei conferențe le spunem mai pe larg mai la vale. S'au aprobat pașii făcuți de comitetul partidului național pentru așternerea memorandumului la Corónă, votându-se încredere și mulțumită acestui comitet. S'au desaprobat urmărirea judecătorească în contra bărbatilor, cari luptă pentru triumful cauzei române. S'a protestat în contra restringerii dreptului de întruniri al ălegătorilor români. S'a proclamat de nou ca scop final al ăspirațiilor românesce realizarea programului național, stabilit și susținut de conferențele de mai înainte. S'a condamnat politica reformelor bisericesce inaugurată de actualul guvern, carea „sgudue chiarú fundamentele etice ale statului”. Și în fine s'a impus comitetului partidului național, ca să lucre și mai departe în cointelegere cu popórele nemagiare din patrie pentru emanciparea politică a tuturor naționalităților asupraite.

Importante sunt hotărârile conferinței, însă importanța acesteia noi o aflăm mai virtos în entuziasmul, cu care s'a manifestat simțemintul național românesc în zilele 23 și 24 Iuliú.

Sutele de telegrame, sosite din tóte

părțile locuite de Români, sunt o dovadă eclatantă, că privirile tuturor Românilor au fost ațintite asupra conferenței, și că inimele lor au palpitat mai viu decât ori când altă dată de iubirea învăpăiată de nemú. Acestă iubire i-au dus pe mulți din cele mai îndepărtate ținuturi la Sibiu. Pămintul plin de gloriose amintiri al Bucovinei, țara liberă și spre mari progrese avintată a României, câmpiile subjugate ale Basarabiei, plaiurile încântătoare ale Transilvaniei și șesurile mănóse ale Ungariei, cu unú cuvintú tóte ținuturile, unde resună graiul românesc, au fost reprezentate pe timpul conferenței în Sibiu.

Ferice de cei ce au putut fi martori ai acestei manifestațiuni grandioase a vieții românesce. Ei au putut vedé, că pentru dóue zile încetaseră granițele puse de vitregimea timpurilor, de viclenia contrarilor, de armele cuceritorilor și de slăbiciunea noastră. Distanțele dispăruseră, munții se plecaseră, văile se astupaseră în fața entuziasmului, care împingea cu forță iresistibilă miile de Români la marea întrunire națională, unde frații de unú sânge, despărțiți politicesce, se îmbrățișau cu dragostea fraților din aceeași familie, unde bătrânii se încălziu de simțemintele înflăcărâte ale tinerilor, tinerii se inspira de virtuțile și meritele bătrânilor, unde lacrimile isvorite din inimi coplesite de bucurie inunda fețele bărbatilor oțeliți în lupte și focul țării

bărbătesce strălucia în ochii femeilor gingașe, unde țeranul românú privia cu dragoste și încredere la conducătorii crescuți de dînsul, și și conducătorii neînfricați își răzimau planurile viitorului nemului românesc pe țaria neînfrântă a țeranului românú.

Cine ar puté crede, că o astfel de întrunire nu va produce rezultatele sale binecuvintate pe terenul social, național, bisericesc și cultural al vieții noastre românesce?

Este cu neputință, ca acela, care a esperiatú la conferența națională, că ce mângăitoare și fericitoare este dragostea între frații de unú sânge, să nu se întórcă acasă pătunsú de importanța misiunii sale de a face, ca acestă dragoste să incolțescă și să crească în inima tuturor și să precumpenescă în tóte acțiunile prietinelor, cunoscuților și Românilor, cu cari vine în atingere dilnicú, și astfel mistuite de focul iubirii să se prefacă în cenúșe ura, invidia și discordia, cari în unele ținuturi românesce rodú ca vermele la rădăcina vieții noastre sociale și facú imposibilă ori ce întreprindere pentru afirmarea noastră ca Români în mijlocul concetățenilor nostri de altă viță.

Acela, care s'a deșteptat de accentele armonioase ale limbei românesce, cari isvoriau din inimele tinere și calde ale junimii române de preste Carpați, este cu neputință, să nu iubească acestă limbă, să nu o păstreze ca unú tesaurú scumpú, să nu o răspândescă prin pro-

Feuilleton.

Din însemnările unui misionarú.

Din basenul celú mai mare de apă de pe fața pămintului, din oceanul celú mare sau pacificú, se ridică Australia, continentul celú mai micú și mai pe urmă descoperitú. Spre resăritú dela elú, adevă spre America, apele oceanului sunt presărate cu multe mil de insule. Ele deși se estindú preste fóte multe graduri de lungime și lățime, totuși forméză unú singurú teritoriú etnograficú. Insulele acelea, cari suntú mai aproape de Australia, se chemă *catena interióră* ori și *insulele melanese*. Ele spre resăritú se estindú până la grupa insulelor Fidji. De insulele melanese se ține și *Noua Caledonie*, descoperită în 1774 prin renumitulú căpitanú de marină Cook. Rotulú acela de insule mai lărgitú, care se estinde dela grupa Fidji spre resăritú până la Insula resăritenă, pórtă numele Polinesia.

Dintre insulele melanese se apropie de continentul Australiei mai tare *Noua Caledonie*. Corăbiile se potú apropia numai anevoe de insula cea mai de frunte a acestei

grupe. O încunjură adevă fóte multe sirte de corale. Activitatea mititeleurú animale de corale are pentru partea acesta a pămintului nostru însemnătatea cea mai mare. Unú numărú mare de insule nu suntú alta decâtú clădiri de corale. Acestea suntú așa numitele *insule scunde*. Ele se ridică numai până la o înălțime de 3—4 m. preste fața mării. Privite din depărtare oferescú insulele acestea unú aspectú, care țe-se pare unú visú frumosú. Unú mărinarú a aseménatú o grupă de insule de acestea cu o mulțime de corăbii, cari și-au aruncatú anghirele și odihnescú aci. Catartele năilorú le imiteză palmii cu corónele lorú de frunze în forma penelorú. Dar dacă te apropii de ele, palmii se deosebescú de totalitatea icónei, și încep a vedé șesuri acoperite cu erbă verde. Eră dacă ai ajunsú pe o insulă, țe-se sfărșescú partea cea mai mare a farmecului. Fertilitatea acestorú insule e adevă fóte mică.

Noua Caledonie însă se ține de *insulele malte*, pentru că deși o încunjură clădiri de corale, totuși insula fusă-și e productulú activității vulcanice a pămintului.

Veniseam aci de pe insula Iawa. M'am minunatú de deosebirea cea mare de rasă dintre Iavanesi și dintre locuitorii Nouei

Caledonii. Iavanesii au colóre brună deschisă și pėrú lungú și netedú, eră cei de pe *Noua Caledonie* au colórea negrului afumatú și pėrú fóte crețú și aproape ca lăna. Ei liú lėgă în snopi, cari încunjură capulú asemenea unei coróne. Colo într'o colibă întunecósă șede una dintre frumoșele negre și-și rînduesce cu unú peptėnú cu trei dinți pėrulú întreșesutú cu erbă. Iavanesii suntú spăni, pe cândú bărbaii de pe *Noua Caledonie* au bārbi dese. Buzele lorú cārnoșe și cam umflute și colórea lorú negră își reamintescú pe cei de rasă etiopėnă din Africa. Ei se și numescú Negri australieni, deși nu se ținú de rasa etiopėnă. Nasulú le e latú, și virfulú lui e încovoiatú la vale, ceea ce dá feței lorú ceva din caracterulú jidovescú.

E bătėtore la ochi deosebirea dintre bārbați și femei, și deosebirea asta e fóte nefavorabilă pentru damele de pe *Noua Caledonie*. De bārbați ai puté dice, că suntú frumoși. Trupulú lorú e de mărime mijlocie, și construcțiua lui e deplinú proporționată. Dar damele! Suntú nisce figuri mici cu nări deformate priu găorituri și cu ochi mari, albulú cārora face, de fufățșarea lorú e încă și mai hidă.

Suntú nisce ființe vrednice de compă-

ductele scriitorilor români, să nu o apere de atacurile contrarilor, și să nu o întrebuițeze cu fală și mândrie în contactul său cu toți aceia, cari în virtutea oficiului și pozițiunii lor sociale datorî sunt, să o scie, să o vorbescă și să o stimeze ca pe limba majorității poporului din Transilvania și a unei părți însemnate din populațiunea Ungariei.

Acela, care a vădutu, cu câtă dragoste, stimă și venerațiune au fostu încunjuțați aceia, cari luptă pentru emanciparea politică a Românilor, ar trebui să albă inimă de piatră, ca să nu simțescă, că ce dulce și onorificu este a face parte chiar și numai ca gregariu din oștea alăsă a luptătorilor naționali și să nu fie gata a-și jertfi totul, ca să asigure și poporului român o sorțe demnă de calitățile lui eminente și să nu deschidă o cale sigură, pe care și acestu popor să potă călca de sine stătătoriu, și astfel să-i câștige unu nume mare pe pământ și o parte însemnată din realizarea misiunii impuse omenimii de Dumnezeu.

Însă zădarnice voru fi toate aceste nisuințe nobile, dacă nu voru fi alimentate, purificate și nobilitate de credința adevărată, fără de care pomul vieții ori căru popor se usucă și se aruncă în focul mistuitoriu, ce-lu desvôltă puterea poporilor temătoare de Dumnezeu.

Câte popore mai numeroase și mai puternice decât noi, au dispărutu, pentru că uitându-și de Dumnezeu și de religionea revelată de Elu, și-au făcutu nisece idoli, cărora nebunesc s'au închinat.

Pentru aceea tare rătăcescu aceia, cari ridicându principiul de naționalitate la demnitatea de unicu principiu conducătoriu în acțiunile noastre, justifică și acțiunile de acelea, ce sunt contrare religiei creștine și degradază pe omu, sau își uită de datorințele religioase și morale, fără de a căroru împlinire consciințioasă fiesce care popor

trebuie să péră. Deci cine s'a întorsu dela conferența mai Român decâtu cum s'a dusu, numai așa va folosi nemului său, dacă se va fi întorsu de acolo totodată mai religios decâtu s'a dusu, căci altcum ușor va fi învinsu de ispita de a degrada naționalismul său la unu mijlocu uritu pentru a-și pută ajunge scopurile egoistice, sau a pută satisface unor patimi condannabile.

Asemenea nu este de ajunsu a accentua naționalismul nostru, ci trebuie să-lu împreunăm totdeauna cu fapte mari pentru desvoltarea noastră culturală, pentru că altcum afirmarea naționalismului nostru se reduce la nisece frase gôle, cari stîrnescu risul contrarilor, și descurajază pe cei ce pörtă adevărata iubire de nemu. Trebuie deci ca entuziasmul, care a stăpănit atatu de tare inimile noastre în decursul conferenței naționale, să se prefacă într'unu îndemnu puternicu de a jertfi câtu se pôte de multu pentru susținerea, desvoltarea și înflorirea școlei române, atatu de amenințate din lipsa de mijloce materiale prin legile cele nouă votate de parlamentul ungaru.

Dacă în direcțiunea această vomu lucra, binecuvintată va fi amintirea conferenței naționale.

Dela conferență. — Conferența națională extraordinară convocată pe zilele 23 și 24 Iuliu n. a avut unu decursu strălucitu. Deși era de prevădutu, că în situația actuală politică, în care amu ajunsu, numărul participanților la conferență va fi foarte mare, cu toate aceste realitatea a întrecutu toate prevederile. Nu numai delegații au grăbitu a corăspunde apelului emanat dela comitetu, dar și unu numerosu publicu din țara întregă s'a înfățișat, pentru ca prin prezența sa să încurajeze pe luptătorii nostri naționali. Ceea ce mai plăcutu surprindea pe privitori era numărul mare alu țeranilor. Au fostu oșpeți mulți și din România, dându dovadă despre viul interesu ce ni-lu pörtă frații de dincolo de Carpați.

Trebuie să constatăm, că comitetul aranjatoru și-a împlinit misiunea cu multă dibăcie. Atatu ședințele cât și serbările au decursu în cea mai bună ordine și cu multă strălucire esternă; ceea ce fără îndoială este meritul comitetului.

Releveză mai departe, că de astădată și presa străină a fostu mai bine reprezentată ca de altădată. Până și țiare din Anglia au avut raportorii lor. Și ce e mai de însemnătate, este, că presa magiară și-a trimis reprezentanți ceva și mai chemați ca de alte ori.

Resumându toate potu să afirmu, că dintre toate conferențele, câte le-amu avut până aci, cea mai frumoasă și cea mai impunătoare este această.

În cele următoare vomu da o scurtă descriere după rapoartele din „Tribuna“.

Sosirea delegațiilor și a publicului.

Deja de Vineri în 21 Iuliu n. Sibiu a început să se împoporeze în modu neobișnuitu. Pe strade și în localuri publice frecvență mare și pretutindenea vorbă românească, numai românească. Fie care trenu aducea numeroși delegați și oșpeți ai conferenței din toate țările și provinciile locuite de Români. Vineri s'era și în decursul zilei de Sâmbătă au sositu între alții delegațiunile universităților din România, delegații ai diferitelor secții ale Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, reprezentanți ai presei din Ungaria și România și numeroși bărbați marcanți din viața publică a regatului vecinu.

Sâmbătă sară aproape toți delegații și întregu publicul conferenței era sositu în Sibiu. O deosebită impresie făceau grupele de țerani, sosiți din toate părțile Ardealului, și cu deosebire grupele de Moși dela Abrud, Bucium și Câmpeni, cari au venit foarte numeroși. Câmpenarii și-au adus cu ei și o capelă instrumentală, compusă din țerani, condusă de bravul învățatoriu N. Corcheșu. O tinără Moșică, care cântă din vioră în această capelă, a produsu senzație cu arculu ei, pe care îl pörtă elegantu și îndrăsnetu. Duminecă dimineță a sositu re-

timire muierile acestea de pe Noua Caledonie. Pe unde misionarii francesi încă nu au putut pătrunde cu binecuvintările Evangheliei, pe acolo femeile acestea zac încă și astăzi ca sclave la picioarele bărbaților, cari le tiranizează nespust. Ele au să pörte sarcini grele, să cerce hrana și să lucre pământul. Ele au deci partea cea mai mare a greutăților vieții, dară cea mai mică a plăcerilor ei. O muere adă o poma, ce e bună de mâncat. Îndată e acolo bărbatul și tabuă sau sfințesc poma. Acum după datina lor religioasă păgână numai lui îi este ertat să o mănânce. Și dacă se concede muierii să fie de față la mâncarea asta, i-se concede numai sub condiția, ca să nu atingă poma. De o face, se pedepsece cu pedepsă de morțe.

Datina asta a ajunsu aci din Polinesia. Acolo toate cele ce atinge principiile chiar și numai din împlinire, sunt tabu sau sfințe și devin proprietatea lui, și nimeni altul nu are dreptul de a se atinge de ele. Principii sunt adevărate de origine dumnezească. Nici chiar principiile nu pôte să schimbe legea asta. Elu de aceea de multe ori dispune, ca să-lu pörte cu multă precauțiune preste câmpurile, prin cari trebuie să trecă. Numai așa pôte adevărat evita tacuarea câmpului. Fiesce că mulți principii s'au folositu de dreptul acesta spre a-și înmulți averea. Ei au numai să atingă cu haina sa câmpul, și toate

rodele câmpului se sfințesc îndată pe sama lor. Vătmări de ale acestei sfințiri nu se împlin, de ore ce pe cei ce le-ar comite, îi așteptă pedepsă temporală și eternă. Cook însuși, pe care locuitorii de pe insulele Sandwich îl venerau ca pe unu deu, a fostu ucis pentru vătmarea unei tabuări. L'au venerat însă și după morțe ca pe unu deu.

Cu principii din ținuturile acestea nici nu e consultu să glumesci. Celu ce pe insulele Salomonice calcă numai în umbra unui principiu, e alu morții, de cumva nu e destul de bogat, pentru ca să-și potă espia crima prin aceea, că dă principelui averea sa ori cel puținu o parte mărișoră a ei. Pe insulele Fidji principii au barbieri aulici. Aceștia încă sunt tabu, și alții au să-și hrănesc. Numai barbierii aceștia sfinți pot să atingă pörul principelui. Cându möre principiile, se opresce a rosti nu numai numele lui, ci ori ce cuvintu, care are aproape același sunetu.

Dar să ne întorcem pe Noua Caledonie. Locuințele lor au la temelii forma cercului, și pe unu părete scundă se ridică coperișul în forma unui conu. În părete, care nu e alta decât unu gardu tare, e aplicată numai o ușă scundă, și interiorul colibei neavându nici o fereastră e întunecosu. Ba cei mai săraci nici măcaru colibă de acestea nu au, ci au numai unu coperișu adăpostitoriu. Cându își schimbă domiciliul, coperi-

șul acesta îl iea cu sine ori îl și părăsesc fără de a suferi prin asta vre-o pagubă însemnată.

Dar armele de pe Noua Caledonie! Ce deosebire între ele și între tunurile europene, cari vomază proiectile și duc morțe și puști în depărtări de mii de pași! Cătu de naive și-se par aci lăncile și bărdile cu ascuțiu de piatră, securile de piatră, arcurile și săgețile și praștiile! E lucru ciudat, dar prea adevărat, că progresându cultura progresă de odată cu ea și tehnica armelor, și că o parte însemnată din agerimea minții omenesci se folosesc spre a inventa și perfecționa armele și instrumentele acelea, cari au menirea de a produce nimicirea cât se pôte de îmbelșugată a vieților omenesci.

Dar de aceea nu vomu să pismuim pe cei de pe Noua Caledonie. Ei și vecinii lor și chiar și cei din continentul Australiei sunt vrednici de compătimire. Ei stau adevărat pe o treptă foarte de jos a culturii. Am fostu și pe insula Iava și în Anam și în Tonking. Adevărat că starea culturală și pe acolo are destule puncte negre. Dar poporele acestea în privința inteligenței totuși au ajunsu la unu grad cu multu mai înalt decâtu Papuanii, Austrialienii și Polinesienii. Se deosebesc ca ceriul de pământu Iavanenii neaoși de figurele fiorose ale Papuanilor de pe Noua Caledonie. (Va urm.)

stul delegaților și țărâna din sdravenele sate din jurul Sibiului. Aceștia din urmă au făcut adevărată invazie. Cete-cete au sosit cu sutele, sat după sat, în trăsuri, călări și pe jos, cu preoții și învățătorii și cu reuniunile de pompieri în frunte.

Convenirea de Sâmbătă sară.

După ce partea cea mai mare a oșpeților era deja întrunită, comitetul aranjator a pus în program pentru Sâmbătă sară o *Convenire socială* în pavilionul dela „Hermannsgarten“. Aci s'a întâlnit românimea din Sibiu cu frații săi sosiți din toate părțile, ca să petreacă câteva ore, stând la mese și discutând confidențial despre dorințele și durerile, ce ne agită. Aici s'au făcut și primele cunoștințe între oșpeții din România și delegații conferinței și s'au legat prieteniile între frații de un sânger, veniți din toate părțile. Totul însă a avut un caracter confidențial și familiar. Delegații, țărani și oșpeții de preste frontieră ședeau ca frații la aceeași masă, plângându-și necăsurile și arătându-și sentimentele de frățescă dragoste.

Sedința I.

Prima ședință publică a conferinței s'a ținut, conform programului, Duminică dela orele 10 până la 1.

Sala ședințelor a fost bogat decorată sub îngrijirea comitetului aranjator. Frontul din stînga dela intrare era frumos împodobit cu brazi, plante exotice și flori, preste cari atîrnau trei stéguri dedicate conferinței de către Români Sibieni; unul roșu cu inscripția aurie „*Totul pentru națiune — fețele române din Sibiu*“; altul galben cu inscripția „*Trăiescă poporul român!* — *Meriașii români din Sibiu*“; al treilea alb cu inscripția „*Uniți-vă în cuget, uniți-vă în simțiri — Damele române din Sibiu*“. Al patrulea stégu dedicat conferinței, de color albastră și cu inscripția: „*Pe voi vă urmăm!* — *tinerimea română din Sibiu*“, la ordinul poliției a fost scos din sală și arborat de-asupra intrării. Astfel volnicia guvernului unguresc, chiar și separate pe trei stéguri, n'a îngăduit să împodobescă conferința națională toate trei fețele scumpului nostru tricolor. Una a trebuit să se mulțămescă cu un loc după ușa, și anume din ironia sortii tocmai cea albastră, tocmai colora credinței. Pe semne pentru că a fi credincios este nota cea mai caracteristică a Românului.

Sub stéguri, pe podiu înălțat, era așezată masa prezidiului și comitetului național. Ceva mai jos tot pe podiu, mesele corespondenților de ziare.

O parte a salei era rezervată pentru delegați, iar restul separat prin bariere pentru public.

Galeria era rezervată numai pentru dame. Aici au luat loc dela orele 9 până la sfârșitul ședinței vre-o 150 de Românce, și nici una nu s'a retras dinaintea imbuldelei și a căldurii nesuferite.

Acosta era privestea salei, pe când comitetul național a sosit la deschiderea ședinței. La dorința bravului comitet aranjator aducerea comitetului național s'a făcut în mod festiv. Membrii acestui din urmă s'au întrunit, în haină de gală, în locuința veneratului său president Dr. Rațu. Aicia au venit membrii comitetului aranjator, tot în haină de gală și cu eșarpe și i-au poftit la ședință. În 12 trăsuri, câte

2 cu 2 și pe capră câte un membru al comitetului aranjator s'a transportat comitetul național preste piața mare și strada Cisnădiei la sala de ședință. Sosiți aici au fost întâmpinați de restul comitetului aranjator și conduși în sală printre spalierul de țeran postai la poartă și în curte. Între aplausele și aclamațiunile indescriptibile ale delegaților și ale publicului a intrat apoi comitetul în sală, dar multă a mai continuat încă isbucirea entuziasmului românii, până când venerabilul Dr. Rațu a putut începe discursul său, prin care a deschis ședința.

Discursul presidial aclamat cu multă însuflețire schițează istoria luptelor noastre naționale dela anul 1848 până la prezentarea memorandumului, care n'a avut efect, fiind că guvernul din Budapesta s'a pus între națiunea română și între Corónă. Discursul se termină cu următoarele cuvinte însuflețite, cari au provocat un orcan de aplause:

„Scim noi foarte bine, ce însemnătate și urmări a avut pentru Maghiari *Kufstein*-ul și alte localități cu asemenea chemare, și foarte bine scim noi, că nu prin persecuțiuni și terorism se poate câștiga un popor, care totdeauna a fost cel mai puternic razim al Tronului și al statului. Spiritul național în nisuița sa de a ajunge în usura drepturilor de atâtea ori reclamate, este astăzi atât de tare dezvoltat la poporele nemagiare și cu deosebire la Români, încât nu este putere lumescă, care să-l poată înaduși, și ori ce încercare de a-l ține momentan înadușit, va fi zădarnică.

„Căci acel spirit cu un torent va izbucni din nou și se va manifesta cu o putere însutită mai mare decât mai înainte.

Da! căci ca cetățeni liberi și egali îndreptățiți și mai pe sus de toate ca Români și numai ca Români vom să trăim și să murim în această scumpă țară!“

Sfârșind cuvîntarea sa presidială, dl Dr. Rațu declară conferința generală a delegaților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania deschisă și apoi dă cuvîntul dlui *D. Comșa*, secretar al comitetului, pentru a citi lista persoanelor propuse, ca să formeze prezidiul conferinței. Prin aclamație se proclamă de președinte dl Dr. *I. Rațu*, vicepreședinte dnii *George Popp de Basseș* și *G. Popovici*, protopopul Lugoșului, notari dnii *Dr. Aurel C. Popovici*, *Constantin Lucaci*, *Dr. St. Petrovici*, *Dr. Dimitrie Ciuta*, *Dr. Șt. Pop* și *Dr. Silviu Moldovanu*.

Se alege apoi comisiunea de verificare a delegaților de nou aleși. Sunt numiți prin aclamație dnii *Eugen Brote*, *Al. Lebu* și *Dr. Corneanu*.

Dr. I. Rațu invită pe dl Comșa, să dea citire raportului comitetului central asupra lucrărilor dela ultima conferință până aci. Ță un estrasu scurt:

Comitetul a fost însărcinat din partea conferinței din anul trecut, să se ocupe de completarea organizării partidului național, să organizeze în municipii o opozițiune activă națională, să facă în marginile legii toate cele de lipsă, ca principiul pasivității la alegerile dietale să fie strict observat de către alegătorii români, să se îngrijescă de orientarea opiniei publice în patrie și în străinătate, și să publice un Memorand, care să deslușescă din temelii atât situațiunea noastră cât și aceea a patriei, și în sfârșit să pre-

sente fără amânare *Corónă Memorandul*, a cărui subșternere se hotărise prin conferințele anterioare.

În ceea ce privește completarea organizării partidului național român, s'a făcut totu, cât a fost cu putință. Avem comitete bine organizate în cele mai multe părți ale țerei, avem aproape în toate cercurile oameni de încredere ai partidului; disciplina în partid se întărește totu mai mult. În urma unei mișcări mai vii politice spiritul național se afirmă totu mai tare. Cele 43 adunări de protestare, convocate în decursul acestei primăveri în contra politicei bisericesci a guvernului, dau și ele o dovadă despre un progres față cu trecutul în această direcție.

Organizarea unei opoziții naționale în municipii de abia a putut începe prin candidări naționale cu ocaziunea alegerilor suplimentare.

În câtu pentru alegerile la parlamentul țerei, afară de un singur cerc electoral în Transilvania, alegătorii români au proclamat preste totu locul principiul pasivității, și n'au luat parte la alegeri, fără numai singuraticii rătașii.

Cu toate stăruințele n'a reușit comitetul, să prezente *Manifestul Sale Memorand*, dar n'a reușit nici ca acest *Memorand* să ajungă a fi supus hotărării *Manifestul Sale*. Raportul spune apoi istoricul memorandumului, cunoscut în de ajuns cetitorilor nostri.

Politica magiară, continuă raportul, nu s'a mulțămît însă numai cu aceste succese ale guvernului, ci a datu loșinca, că în contra „*memorandiștilor*“ să se pornescă o prigoană, unică în felul ei și sistematică. Agitarea presei a provocat scenele turbulente și sălbatiche dela Turda, Șimleu și Arad, scene, pe cari presa magiară le-a calificat drept „*expresiuni ale patriotismului*“.

Față cu acestea guvernul nu numai că n'a cerut pedepsirea meritată a turburărilor, ci dimpotrivă parte din propria sa inițiativă, parte împins de curentul șovinist dominant, a pornit un șir nesfârșit de procese politice și criminale ordinare în contra Românilor. *Dr. Vasiliu Lucaci* se află în temnița ordinară din Sătmăru. În curând îi vor urma și alții. Și membrilor comitetului li-s'a făcut onora de a fi rangiați în acel lung șir.

Față cu aceste neîndreptățiți, agitari și provocări din partea contrarilor nostri politici comitetul a propagat *moderațiunea* și a căutat să ferescă pe poporul român dela fapte nehibzuite. Una a urmărit o însă în toate împrejurările: ca să rămână în deplină concordanță cu sentimentele popoului nostru, și ca lumea să fie totu mai mult și mai bine informată despre situațiunea noastră de aci. Dacă guvernul magiar ne-a tăiatu calea, care duce la supremul ocrotitor al statului, lumea civilizată trebuia să aibă cunoștință despre aceste și despre toate măsurile violente aplicate de politica magiară în contra dezvoltării noastre naționale.

Publicul primesce raportul cu entuziaste aprobări și lungi aplause. Când dl Comșa a citit partea din raport, unde se vorbește de dl *Dr. Vasile Lucaci*, asistența izbucnesce în două rînduri în nesfârșite strigăte de „*Să trăiescă*“, ceea ce provocă întervenirea dlui *Simonis*, căpitanul

oraşului, care cere presiului să îndrume pe publicul la ordine.

După ce se termină de citit raportul, se procedează la alegerea comisiei de 40.

Dl. Dr. Lengheru, asupra cetirii unei liste propuse de câţiva delegaţi, cere suspendarea şedinţei pentru a se pute consfătuşi delegaţii între ei.

Şedinţa se suspendă pe 10 minute.

Dl. Hossu Longin la redeschidere cere, ca membrii comitetului central să nu fie aleşi în comisiunea de 40.

O lungă discuţiune urmează, în care mai mulţi din delegaţi se rostesc împotriva cererii dl. Hossu. Totuşi dl. Dr. I. Raţiu declară în numele comitetului, că se învoiesc la aceea, ca membrii comitetului să nu fie membri ai comisiei de 40, ci să aibă numai vot consultativ la lucrările ei.

După care domnii C. Brediceanu, S. Albini şi G. Popovici protopopul Şiriei sunt însărcinaţi, să combine o listă de membri în comisiunea de 40.

Şedinţa se suspendă era.

La redeschidere comisiunea de verificare a noilor alegători îşi face referatul, care aprobă acele alegeri.

În urmă se cetesc următoarea listă de membri în comisiunea de 40, care este primită prin aclamaţie:

Iacobu Macaveiu, protopopu, Teodoru Căluţu, Ioan Velle, Emanuelu Ungureanu, Ioan Jercanu, Const. Rădulescu, Dr. V. Hossu, Coriolanu Brediceanu, Andreiu Cosma, Alexandru Filipu, Dr. Dimitrie Ciuta, Andreiu Ghidiu, Titu Haţegiu, Dr. Hossu Longinu, Dr. Iacobu Hotăranu, Vasile Mangra, Andreiu Medanu, Constantinu Lucaci, Al. Mocsonyi, Dr. Ioan Nichita, Sebastianu Olariu, Antonu Pallade, Dr. St. Petrovici, Gavriilu Barbulu, Dr. Aurelu Opreanu, Dr. George Popa, Gr. Sima, G. Popovici (Şiria), Alexiu Berinde Petru Grozda, V. Suci, Iuliu H. Vlăduţu, Isidoru Blaga, I. M. Roşu, Ioan Russu Şirianulu, Nicolae Hossu, Dr. Aurelu Novacu, Emericu Popu, Augustinu Popu, Dr. Ştefanu Popu.

Şedinţa se ridică apoi la orele 12 3/4. După amezii comisia a lucrat până sara târziu.

Banchetul.

La orele 2 după amezii a avut loc banchetul de 400 tacamuri, aranjat în grădina „Hermann”. Sala cea mare a pavilionului şi bună parte din grădina erau ocupate de 7 mese lungi, la cari erau să ia loc cei înscrişi pentru banchet la comitetul aranjator. Curându însă alte mese trebuia adause pentru sutele de persoane neînscrise, şi cari, doritoare să ia parte la masa comună, sosiau pe totu minutul în număr forte mare.

Lumea începu a se aduna încă de pe la ora 1, îndată după ridicarea şedinţei la conferinţă, şi curându pavilionul şi grădina nu mai încăpeau sutele de persoane, îndesuite care cum putea în jurul meselor. Priveliştea, pe care o înfăţişa astfel grădina, era nespūs de ademenitoare ochilor, înălţătoare de spirit în supremul grad; surtuculu franternisa cu zăbunulu, cămaşa albă şi ciorecii se împărechiau cu haîna neagră, ér printre toate răsăria bătătoare la ochi nota veselă, pe care o aruncau costumele pitoresci ale femeilor. Mai pe sus însă de toate o nelnchipuită însufleţire domnia în totă acea mare mulţime, şi pe feţele tu-

tura cetia vesela mulţamire de a se simţi împreună.

Membrii comitetului central sosesc la orele 2. Întrarea lor în grădina este salutată cu ovaţiuni entusiaste, pline de o sinceră dragoste. Din toate pepturile isbucnesc strigăte de „Să trăescă!”

Comitetulu ia loc la masa de onore, musica întonează „Marşulu lui Mihaiu Vitezul”. Din nou aerulu răsuna de aplause. Se servece prândulu, cându se anunţă sosirea delegaţiunii slovace. Conduşi de membrii comitetului aranjator, domnii Dr. Miloş Stefanovici, avocat în Pressburg, Dr. Batto şi Dr. Daxner din Tisoltz, întră în grădina în mijloculu unor căldurose aclamări şi strigăte de Jivio şi Nazdar. Domnulu Dr. Aurelu C. Popovici membru al comitetului central, îi întâmpină la intrarea pavilionului şi-i salută în câteva cuvinte calde de bună venire, pe cari le talmăcesce apoi în limba germană. Musica întonează imnul „Hej Slovane”, mesenii aclamă cu entuziasm pe delegaţii slovaci, cari foarte emoţionaţi ia loc la masa presiului.

Banchetul se termină la orele 4 1/2. Toţi mesenii se adună atunci în curtea dinaintea grădinei, unde s'a strîns în grupu numeros în jurulu membrilor comitetului central şi astfel sunt fotografiati de către domnulu Al. Roşu, fotograf în Bistriţa, într'adinsu venit la Sibiu cu ocaziunea conferinţei.

Petrecerea cu joc.

Sara la orele 8 s'a ţinut petrecere cu joc în pavilionulu din grădina „Hermann”. Forte multă lume a luat parte la această petrecere, în cursulu căreia cea mai cordială vioşie n'a conţinut unu singur moment. Ca la toate cele-ce au stat preste totu în legătură mai puţin cu conferinţa, petrecerea cu joc a ilustrat şi ea în mod evidentu intima unire, ce există între poporul românesc şi inteligenţa lui, graţie căreia s'au putut face măreţele manifestaţiuni din zilele acestea. Ţi-se umplea inima de plăcere vedându frăţietatea, ce domnia în sala petrecerii între ţărâni şi orăşeni, cari la unu loc şi împreună petreceau dansându aceleaşi jocuri românesci. Petrecerea a ţinut în cea mai mare veselie până înspre ziua.

Prândulu comun în restaurantulu Pankiewicz.

La orele 2 p. m. a fost sala de banchet şi salele laterale îndesuite de public. Presidentulu comitetului, biuroulu, comitetulu, oşpeţii din România, deputaţiunea slovacă etc. sunt primite între aclamaţiuni desfăşitate. O parte însemnată de delegaţi, oşpeţi şi public n'a mai primit loc.

La orele 3 3/4 banchetul s'a terminat, şi publiculu a plecat spre sala de conferinţă.

Şedinţa II.

Luni, 24 Iunie n.

Deşi publiculu mai puţin decât ieri, totuşi la orele 4 sala cea spaţioasă a şedinţelor a fost întregă ocupată de public şi delegaţi. Galeria până la ultimulu loc ocupat de public ales de dame, ér din jos în jurulu delegaţilor mi de inteligenţi şi ţerani, cari cu sete aşteptă, să audă raportulu comisiei exmise.

Între aplausele frenetice de „Să trăescă” întră venerabilulu presidentu Dr. Raţiu însoţit de biuro în sală.

Aşedându-se furtuna aplauselor, presiulu declară şedinţa de deschisă şi acor-

dază dl. Dr. Aurelu Popovici cuvintulu, să cetescă telegramele de aderenţă sosite din toate colţurile lumii locuite de Români.

La orele 5 şi 10 min. terminându-se cetirea telegramelor, preşedintele suspendă şedinţa pe 5 minute, ér redeschidându-o acordă cuvintulu raportulu comisiei de 40.

Dr. Ştefanu Petrovici, după o introducere, dă cetire următoarelor concluse, pe cari conferinţa le-a primit fără desbatere. Conferinţa naţională a votat în unanimitate următoarele concluse:

1. Conferinţa generală extraordinară a delegaţilor alegătorilor români din Transilvania şi Ungaria, întrunită la Sibiu în zilele de 23—24 Iuliu 1893, identificându-se întru toate cu comitetulu său central, declară alu său Memorandulu depus în Iunie anul trecut în cancelaria Maiestăţii Sale, încuviinţeză paşii şi procedura aşternerii lui şi aprobă cu viud satisfacţie şi pe deplin activitatea acestu comitet şi-i exprimă totdeodată în numele alegătorilor, pe cari îi reprezintă, gratitudinea sa pentru zelulu şi stăruinţa, cu care a susţinut cauza Românilor din Transilvania şi Ungaria.

2. Conferinţa îşi exprimă cea mai vie a sa părere de rău asupra urmărilor judecătoreşti, ce s'au pus în lucrare, cum se pare, pe totă linia, urmării, cari nu pot contribui întru nimic la leuirea reuelor existente, dar uşor pot să slăbescă momentulu etic alu maiestăţii justiţiei statulu.

3. Conferinţa protesteză în contra violării dreptulu de întrunire alu alegătorilor români în general şi a opririi şi restrîngerii conferinţei de faţă.

4. Conferinţa susţine şi mai departe în întregimea sa programulu naţional stabilit şi acceptat în conferinţele anterioare, dă comitetulu şi însărcinarea de a lupta pentru realizarea acelu program.

5. Conferinţa consideră ca apariţiuni a curentulu bolnăvicios şi sguđitorele reforme bisericesci politice, cari sunt împinse pe planulu actualităţii politice. Aceste reforme nu provin din vre-o trebuinţă simţită a poporelor creştine şi nu sunt justificate prin nici unu interesu leal alu statulu. Dacă însă ele s'ar realiza, ar mări numai nemulţamirea generală, ar slăbi legăturile familiare şi sentimentele religioase ale populaţiunii, şi astfel ar sguđui chiaru fundamentele etice ale statulu.

6. Conferinţa în conformitate cu enunţaţiunile sale anterioare îşi exprimă din nou dorinţa de a conlucra, pe baza programulu partidulu naţional, cu poporele nemagiare din statulu ungar, şi auctorisează comitetulu central a continua cu pertractările iniţiate în această direcţie.

Urmă vorbirea de închidere.

Totu publiculu se ridică în picioare, şi însuşesc presiulu comitetulu şi delegaţi cu strigăte de „Să trăescă!” Tinerimea întonează imnul naţional „Deşteptă-te Române”, publiculu întregu o acompaniează, şi pătrunşi de cel mai înaltu entuziasm, cea mai sacră iubire de nemu şi moşie deşerteză publiculu sala.

Ovațiuni dluî Dr. I. Rață.

Pe locu ce a vibrat ultimul ton din „Deșteptă-te Române”, cu care publicul a însoțit eșirea comitetului național și a delegațiilor conferenței, s'a dat din publică losinca: *Mergem cu toți la Drul Rață!* Șeful poliției, recercat în această privință de comitetul aranjator, a permis, să se aducă venerabilului președinte al partidului național o spontană ovațiune în forma unei simple defilări pe dinaintea locuinței, după ce comitetul a garantat, că toate se voru petrece în ordine și fără șgomot. Astfel delegații și întreg publicul conferenței a format ună nesfârșită convoi, care a trecut preste promenada din Piața-lemnelor, Strada-Cisnădiei și Piața-mare, până la locuința dluî Dr. Rață în Strada-Măcelarilor. Aici convoiul s'a înșirat de-a lungul stradel, ér din mijlocul lui a apărut figura simpatice a părintelui Constantin Lucaci, care a adresat Drului Rață apărut la ferestă o scurtă cuvîntare.

Adâncu emoționat și cu lacrimi în ochi venerabilul Dr. Rață a mulțumit pentru această ovațiune, promițendă solemnă, că până la cea din urmă răsufiare va sta neclintit la locul, unde îl va pune națiunea. După acestea convoiul s'a împrăștiat fără cea mai mică urmă de vre-un incident neplăcut.

Revistă bisericească.**Din Patrie.**

Proiectul de lege despre căsătoria civilă obligătoare, care acum de timp îndelungat ține spiritele în agitațiune, este terminat. Elu a fost primit din partea consiliului de ministri și curendă va fi supus și preafinaltei aprobări a Monarhului. După ce proiectul prezentat de dl Șzilágyi a fost primit de colegii sei, se speră, că nici Măiestatea Sa nu-i va denega aprobarea. Se poate, căci Tisza la timpul său încă au prezentat cunoscutul proiect despre căsătoria între creștin și Jidovi, pe care l'a aprobat Măiestatea Sa, l'a primit și camera deputațiilor, dară a cădută în casa de sus. Oare nu va ave aceeași sorte și proiectul dluî Șzilágyi? Noi sperăm și dorim căderea acestui proiect, care profanăză sanctitatea căsătoriei.

Ne pare bine, că conferința națională încă s'a pronunțat contra reformelor bisericesci, a căror triste urmări pentru noi sunt duple, căci pe lângă vătămarea simțămîntului religios ele, ajunse la valoare de lege, ne-ar cauza mari pierderi și din punct de vedere curat național.

Revistă politică.**Afaceri interne.**

Pe când deputații se recrează în provincă ori pe la băi, ministrii sunt siliți a petrece în capitală și a se sfătui cu privire la afacerile țerei. Sfătuirea ține mai de două săptămâni și durează 10—12 ore pe zi. Mai mult le dă de lucru domnilor ministri budgetul anului viitor, căci dela elu depinde și esentarea reformelor proiectate. Precum ne spun foile, ce stău aprópe de cabinet, budgetul ar fi debătut și primit

în consiliul de ministri. Deși cheltuielile publice au crescut, totuși budgetul presentă și ceva escedent. Se înțelege dela sine, că acest escedent, care vre să păstreze încă nimbul dluî Wekerle ca finanțiar mare, au să-lu simță cetățenii, cari plătesc darea.

S'au debătut și primit în consiliul de ministri și mai multe proiecte de legi, cu cari au să ne fericescă dñii ministri în sesiunea viitoare. Precum se vorbește, s'au și provădut în budget sumele, de cari au lipsă singuraticii ministri pentru reformele proiectate, numai reformele dluî ministru de agricultură nu cam sunt luate în considerațiune, ca și cum Ungaria nu ar fi un stat, în care isvorul principal de venit este agricultura. La noi sunt bani pentru matricule civile, armată etc., dară pentru îmbunătățirea sortii poporului agricol nu sunt. Póte că acesta nu se pare destul de liberal celor dela putere, pentru aceea îi negligă interesele.

Frância.

Armata francesă a ocupat dela Siamesi mai multe fortărețe, érá flota francesă a blocat țărmurii Siamului. În urma acestora guvernul siamesu se vede silit a se pleca la pace și a satisface pretensiunilor francesi, cuprinse în ultimatul din 20 a c. Pretensiunile acestea sunt, că Siamesii să părăsesc stațiunile din stînga rîului Mekong, să dea 2 milioane frs ca desdaunare pentru supușii Francesi, căroră li-s'au făcut stricăciuni, să depună îndată 3 milioane frs pentru asigurarea pretensiunilor, ce le-ar ave Frância în urma daunelor suferite, și să pedepsesc pe cei culpabili pentru conflict.

Siamul este o țară fructiferă și însemnată și din punct de vedere comercial. Ea se află între posesiunile francesi și engleze din India posterioară, și abia se crede, că își va pute păstra timp îndelungat independința între aceste două puteri mari. Siamul are 5—6 milioane locuitori.

Correspondințe.

Din Archidieceasă. Luna lui Iuliu 1893.

S'a gătat! Cetitorii curioși de acest început voru întreba, că pentru Dumneđu ce s'a gătat? Dórá articuli cei lungi și incurcați ai „Gazetei” despre biserica unită, sau dóra „studiul aprofundat” al dluî Densuşan totu asupra acelei biserici? Nu, acestia nu credem, că s'au gătat, și nici nu se voru găta, până nu se va găta capabilitatea „Gazetei” și a „istoricului” nostru N. Densuşan de a spune la neadevăruri cari de cari mai cornurate, și până când amîndoi nu se voru convinge, că dacă vre să scrii despre o cestiune, aceea ai mai întâi să o studiezi, și încă și atunci să fii cu mare băgare de samă, ca să nu greșesci.

S'a gătat cu totul altă ceva. Anume de când cu descoperirea dluî Densuşan, că S. Unire n'a fost unire dogmatică, ci alianță religio-politică, s'a gătat cu totă terminologia folosită până acum de mai două sute de ani.

Așa s'a gătat cu S. Unire și de acum înainte avem să dicem S. Ali-

anță. S'a gătat cu Românii uniți și neuniți, și de aci în colo trebuie să dicem: Românii aliați și nealiați. S'a gătat cu biserică unite și neunite, și în viitoru avem să dicem: biserică aliate și nealiate. S'a gătat cu Mitropolia română unită de Alba-Iulia și cu Mitropolia neunită din Sibiă, și vomu ave să dicem: Mitropolia română aliată de Alba-Iulia, și Mitropolia nealiată din Sibiă. S'a gătat cu diecesele române unite de Orade, Lugoș și Gherla, și vomu ave să dicem diecesele române aliate de Orade, Lugoș și Gherla, și asemenea în loc de diecesele neunite de Arad și Caransebeș vomu ave să ne dedăm a dice: diecesele nealiate de Arad și Caransebeș. S'a gătat cu Mitropolitul uniților, căci de acum încolo este Mitropolitul aliaților, érá Mitropolitul neuniților este Mitropolitul nealiaților.

A gândit dl Densuşan la aceea, câtă ostenelă îl va costa, până când va introduce totă terminologia acesta nouă? Dară apoi sermana „Gazetă”, carea de 50 și mai bine de ani în colonele sale totu terminat unită și neunită îi folosește, va îmbetrâni, până când în toți numerii și în toate esemplarele din acest lung șir de ani va face toate corecturile înlocuind terminii de unită și neunită cu aliată și nealiată.

Unu preot.**Convocare.**

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din ADiaconatul pășilor Sătmărene își va ține Adunarea generală la 10 August st. n. a. c. în comuna Vetés, la care P. T. D. prin acesta cu onore sunteți invitați.

Membrii ord. ai reuniunii au să notifice presidiului cu 14 zile previe escusele pentru eventuala lor absentare; căci la din contră voru fi mulțați cu 2 fl. executabili în favorul casei reuniunii (veđi §. 16 lit. b. din ord. Minist. din 1881).

Toți acei membri dator a diserta în adunare, disertațiunile să le trimită la presidiul reuniunii în Szaniszló până în 5 August st. n. a. c.

Competințele anuale și restanțele se voru răspunde până în 5 August.

Programa adunării:

1. Celebrarea cultului divin la 9 ore în zi.
2. Deschiderea ședinței.
3. Raportul comitetului.
4. Alegerea comisiunilor și anume: pentru scontrarea casei reuniunii, pentru conscrierea membrilor noi și încassarea taxelor, precum și pentru censurarea disertațiilor înaintate la presidiu.
5. Raportul comisiunilor.
6. Cetirea disertațiilor aprobate prin comisiunea respectivă.
7. Propuneri practice.
8. Defigerea locului și a timpului adunării generale proxime.
9. Propuneri diverse referitoare la înaintarea scopului reuniunii.

Dat în Carei-Mare la 9 Iuliu 1893.

Gavrilu Lazar, Georgiu Murășan, președinte. notariu.

Pentru procurarea de recuise, stéguri flamure, policandre, albituri, obiecte piș, icóne și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui Sűts și comp. din Buda-pesta, cari la dorință trimit gratis catalogul prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

VI.

Elementul laic în biserică.

(Fine.)

III. *Au laicilor dreptul a participa în sinode cu privire la administrarea sau procurarea averii bisericești și scolastice?* Această este a treia și cea din urmă întrebare în capitulul de față.

Înainte de ce am răspunde la întrebarea acesta în înțelesul canoanelor, premitem câteva șire din unu opă canonică aprobată de Mitropolitul Vancea, care opă sub totu decursul păstoririi lui a servit de manual de drept canonic în Seminarul din Blăși. Opul acesta este „Instituțiile dreptului bisericesc” de Dr. Ioan Rațu tipărit în Blăși la 1877 și dedicat Mitropolitului Vancea, care l'a și aprobat. În opul acesta la pag. 279 se cetesc următoarele: „Nu este îndoie, că biserică preste totu luată stă din clerici și laici, prin urmare și laicilor ca adevărați membri ai bisericii potă lua parte la unele afaceri de natură mixtă (în așa numitele congrese mixte), ce li atingă și pe dînșii, precum sunt administrarea bunurilor bisericesci și scolastice, cauzele stolare etc.” Din șirurile aceste credem, că dl. Densușan, care a atacat în unu mod atăt de violent pe Mitropolitul Vancea, pentru că „ar fi eschisă pe poporul credincios de a mai avă cuvintă chiar și în administrarea averilor și fundațiilor bisericesci”, pōte să cunōscă forțe bine ideile și cugetele Mitropolitului Vancea în cestiunea participării laicilor la administrarea averilor bisericesci și scolastice.

Ei bine! va dice dl. Densușan. Însă dacă Mitropolitul Vancea a avut atari idei despre participarea laicilor la administrarea averilor și fundațiilor bisericesci, atunci pentru ce nu a tradus ideile aceste în paragrafi în sinodul provincial de la 1882? În chipul acesta ar fi scăpat pentru todeuna de atari imputări.

La acesta răspundem dară așa, câtă să înțelegă și dl. Densușan și toți aceia, cari voră mai cuteza a face nobilului și în veci neuitatului Mitropolit Vancea atari imputări.

Mitropolitul Vancea cunōscă forțe bine dorința credincioșilor din înțregă provincia, ca să lea și ei parte la administrarea averilor și fundațiilor bisericesci și scolastice. sau cu unu cuvintă la guvernarea economică sau materială și culturală a bisericii. Scia și aceea, că o atare participare a elementului laic o permită canoanele. Și ca unu, care a fost todeuna gata a implini dorințele juste ale credincioșilor, a și prelucrat unu statut pentru administrarea fondurilor și averilor bisericesci și scolastice începând de la averile și fundațiile parohiale în sus la averile și fundațiile tractelor protopopesci, la ale dieceselor, și până în vîrf la averile și fundațiile întregi provincii mitropolitane. După statutul acesta tōte averile și fundațiile bisericesci și scolastice de la cele parohiale până sus la cele provinciale aveau să se administreze prin corporații compuse din o parte preoți și două din trei părți mireni. Statutul acesta l'a și supus spre dezbateră și primire sinodul provincial de la 1882, ca așa apoi conchēmându-se unu congres provincial din preoți și mireni să se pōtă pași la dispusțiunile mai speciale și să se pōtă pune în praxă.

Ce să veți însă? Unu bărbat cu vață din membrii sinodului acestuia, la care susține dl. Densușan, că au fost chemați totu de aceia, despre cari Mitropolitul Vancea scia bine, „că nu voră face nici o opusțiune decisiunilor”, așa opusțiune i-au făcut Mitropolitul Vancea și statutului acestuia alu său, câtă neputendă ajunge la nici unu concludu, a trebuit să-lu retragă amărit în suflet și în inimă, că în implinirea unor dorințe așa ferbinți ale credincioșilor mireni întimpină așa mare resistință chiar și la

unui din cleru. Și etă că după 11 ani unu om superficial ca dl. Densușan, care despre nimic din câte a scris, nu s'a informat, vine și aruncă cu tină și petri în omul cel mai nevinovat!

Scriitoriul acestora a fost de față la acelu sinod. Promisiunea de a nu descoperi cele pertractate nu-lu mai obligă, fiind că decretul sinodului s'a publicat, și promisiunea a fost obligatōre numai până la publicare. Și ar fi din parte-l o lașitate, dacă nu ar descoperi, câtă se pōte descoperi acum, spre a mântui amintirea neștersă a Mitropolitului Vancea de atari învinuiri nedrepte în gradul suprem. Mitropolitul Vancea în urma opusțiunii întimpinate în sinod fiind silit a retrage acelu proiect de statut cu privire la guvernarea bisericescă economică, culturală și scolastică, a trebuit să se mulțămescă de o cam dată până la timpuri mai bune cu starea de până atunci, după care averea bisericescă și scolastică diecesană se administrează prin capitul, cea parohială însă prin curatori aleși de popor. Fundațiunea Șulțană însă, deși Mitropolitul Șulțu în testamentul său dela Mitropolitul următor și dela Capitul poftesce numai, ca în administrarea fundațiunii sale să se folosescă și de sfatul bărbatilor laici iluștri (*adhibitis in consilium*), totuși n'a încetat și mai departe a o administra nu numai cu sfatul, ci cu concursul bărbatilor laici iluștri, pe cari i-a constituit în unu directoriu spre a arăta dl. Densușan, că nici odată n'a voit a eschide pe „poporul credincios de a mai avă cuvintă în administrarea averilor și fundațiilor bisericesci și scolastice”.

Și din citațiunea de mai sus din manualul de drept canonic de Dr. Rațu aprobat de Mitropolitul Vancea, și din istoricul sinodului provincial dela 1882 se vede, că Mitropolitul Vancea a profesat principiul adevărat bisericesc, că sfințele canoane permită participarea mirenilor la guvernarea materială sau economică, culturală și scolastică a bisericii, de carea se ține administrarea averilor, fundațiilor și fondurilor bisericesci precum și promovarea, regularea și supraveghierea cauzei culturale și scolastice. Principiul acesta l'a profesat Mitropolitul Vancea și practice ținendă la 1873 unu congres mestecat pentru cauzele scolastice, era în 1875 altu pentru cele materiale bisericesci. Și cumcă nici S. Scaun Apostolic nu are nimica în contra participării mirenilor la guvernarea economică și scolastică în biserică, se vede între altele și de acolo, că la romano-catolicii din Transilvania clerul la olaltă cu poporul guvernă cauza economică, scolastică și culturală a bisericii prin organul suprem numit „Statusgyűlés” și prin alte organe inferioare.

Se înșală însă forțe tare toți aceia, cari cugetă, că participarea laicilor la guvernarea economică, scolastică și culturală bisericescă este o datină veche în biserică resăritului. Căci după dreptul bisericii resăritului, format în imperiul bizantin, episcopul are drept de conducere și inspecțiunea preste tōtă averea bisericescă¹⁾ (*τὰ κυριακά τὰ πράγματα, κτηματα ἐκκλησιαστικά*), și dintre laici numai împăratul. După dreptul acesta averea bisericescă se administra în resărit în chipul următor: Fiesce care episcop era obligat, și încă forțe strfus, ca din clerul supus lui să denumescă unu econom pentru administrarea averii bisericesci (conc. Calcedon. can. 26 în Pravilă). Dacă episcopul negliga punerea economului, îl suplinia Mitropolitul, denumind elu econom, și dacă și Mitropolitul negliga, atunci dreptul de a denumi pe econom se devolvea la Patriarch (Conc. Nic. II can. 11 în Pravilă). Economul administra averea bisericescă după înviațiunile epi-

¹⁾ Veți Pravila can. 15 Anciran., can. 40, 41 alu Apost., can. 24, 25 Antiochen., can. 12 alu conc. Nicanu II și Aristenu la can. 25 Antiochen.

scopului (*κατὰ γνώμην ἰδίου ἐπισκόπου* can. 26 Calc. în Pravilă). Economul încassăză tōte venitele (*εἰσόδων, εισοδήματα, πρόσδορον*), din cari apoi pōrtă tōte spesele (*εξόδους*). Elu se îngrijesce de susținerea (*οὐσσίαις*) și înmulțirea (*αὐξήσις*) averii bisericesci. Economul în fiesce care anu odată sau mai de multe ori avea să dea episcopului samă despre modul, cum a administrat averea bisericescă, sau rațiuni (*λογαρισμοὺς*). Dacă averea bisericescă în diecesă era mare, atunci economului i-se dău de ajutori mai mulți oficiali numiți: *χαρτουλάριοι*. Cu tōte aceste însă de altă parte și împăratul avea drept de a așea prin întregu imperiul o specie de oficiali de casă numiți: *αρχαριοι*, cărora economii dela diferitele episcopate aveau să le dea samă în fiesce care lună off cel mult totu după două luni despre modul, cum au administrat averea bisericescă. Activitatea oficialilor de casă numiți *αρχαριοι*, o controlă oficiali mai înalți numiți: *πράκτορες* constituiți toți de împăratul. Remunerațiunea economului era unu procent din venitele încurse. Dacă lua mai mult își perdea oficiul.

Acesta și nu alta a fost în trăsături generale praxa veche a Pravilei în biserică resăritului cu privire la administrarea averii bisericesci. De aceea pretensiunea participării laicilor la administrarea averii bisericesci pe baza praxei și datinei vechi în biserică resăritului este unu simplu verbalism, o lipsă naivă de cunoscința dreptului și a istoriei acestei biserice.

Praxa cea veche însă espusă mai sus, precum pōte vedă ori cine, în timpurile mai târzi și în state diverse de imperiul bizantin a devenit nepracticabilă. De aceea și nu părăsită mai în tōte state și introdusă alta nouă conformă împrejurărilor schimbate. Mai pretutinden însă în resăritu regularea administrării averii bisericesci n'a purces de la biserică, ci dela guvernul civil. Așa în Rusia, România, Sērbia, Montenegro și airea. Pretutinden însă în resăritu puterea publică de a administra averea bisericescă, în cea mai mare parte nu este nici în mâinile clerului, nici în ale poporului credincios, ci în mâinile guvernului civil alu statului respectiv. Ce era dară să se întimple la noi, după ce praxa cea veche nu mai era practicabilă? Pe câtă a fost posibil, s'a introdus și la noi pe încetul multă înainte de Mitropolitul Vancea o praxă ore care, ce își are deja istoria sa. Averea bisericescă fu adevărat împărțită ca în multe locuri în resăritu după praxa apusană în avere beneficală, din carea se susțin beneficiarii, și în avere strictă bisericescă, carea apoi era și împărțită în parohială și în diecesană. Cea parohială o a administrat poporul prin curatori săi, era cea diecesană corporațiunea Capitulului, care din punctul acesta de vedere ține locul economului antic. Datina acesta esistă de mult în totu apusul, și își avea deja o legislațiune ore care desvoltată, cu care pe baza consecinței, analogiei și logicei juridice ne puteam ajuta în casuri mai încurcate. Astăzi însă este dorința generală, ca elementul laic să participe în măsură mai mare nu numai la administrarea averii bisericesci și scolastice parohiale, ci și la cea diecesană și provincială. Și Mitropolitul Vancea a fost cel dintâi, care a făcut încercarea de a implini dorința acesta a poporului credincios, și dacă nu era opusțiunea cea mare în sinodul provincial de la 1882, o ar fi și implinită. Se pōte ore o acuză mai injuriōsă și mai perfidă ca aceea a dl. Densușan, că Mitropolitul Vancea „a eschis pe poporul credincios dela administrarea averilor și fundațiilor bisericesci”?

Cândă însă dicem, că sfințele canoane permită participarea elementului laic la guvernarea economică, scolastică și culturală a bisericii, atunci nu dicem totodată și aceea, că participarea acesta are să se întimple în

sinode. De când s'a ivit la noi tendința de a deschide elementului laic câmpul mai mare de activitate în biserică, cu cuvântul *sinod* s'a făcut foarte mult abuz. *Sinode în înțelesul genuin canonic se numesc numai și numai adunările membrilor ierarhiei pentru afacerile dogmatice și spirituale ale bisericii*, la care elementul laic n'a participat nicădată. Atari sinode sunt cele ecumenice, patriarhale, provinciale și diocesane. De „*sinode mixte*” din preoți și din mireni, termină anticanonic folosită atâta la noi de mulți, și amintită atâta ca un El-dorado, în care ni-se voru împlini toate dorințele, Pravila nu voese să știe chiară nimica, și îi sunt unu ce cu totul necunoscut. De aceea dacă voim să rămânem pe lângă „*Pravila*”, atunci adunările bisericesci din preoți și laici pentru guvernarea bisericească, economică, scolastică și culturală, le putem numi de pildă congrese, conferințe, numai *sinode în adevăratul sens canonic* nu.

Spre a efectui și a dovedi canonicitatea participării elementului laic la guvernarea bisericească, economică, culturală și scolastică în „*sinode mixte*” chemați și nechemăți s'au apucată să probeze, că în biserică totdeauna au existat atari „*sinode mixte*”. Pentru aceea ori unde au aflat în istoria bisericii vre-o adunare din preoți și din mireni în timpurile, când linia demarcată între sfera statului și a bisericii nu era așa precisă trasă ca astăzi, numai decât o au numit „*sinod mixt*”, și așași pe aceea pretindeau și la noi atari „*sinode mixte*”. În confuziunea aceasta apoi nu e mirare, că au vădit „*sinode mixte*” în capitulariile regilor franceși, nise adunări politice din nobili și episcopi, cari pe lângă cauzele civile se ocupau și de afacerile externe sau temporale bisericești. Ba totu „*sinode mixte*” au vădit și în divanele, ce le țineau principii Moldovei cu nobilii și ierarhii țerei, fără să observe, că considerându lucrurile în confuziunea aceasta de idei și cuvinte fără a le cunoște înțelesul genuin, și casa magnaților din Budapesta de pildă, în care sedă episcopii cu nobilii și notabili țerei de confesiuni diverse, și se ocupă și de lucruri, ce ating biserică, încă nu este alta decât un „*sinod mixt*”. Ba chiar și casa de jos, unde pe lângă laici nu numai catolici, ci și calvinii și jidovii sunt și destul preoți, și de un timp încoco se ocupă foarte mult de lucruri bisericești, încă este un „*sinod mixt*”.

Sinodele în înțelesul canonic, întră cât ele sunt adunări ale ierarhiei, își au în biserică legislațiunea lor, carea le normază din toate punctele de vedere, legislațiune în apus foarte dezvoltată, era în resăritu mai puțin dezvoltată. De o legislațiune cu privire la „*sinodele mixte*” nu e nici o amintire nici în Pravila, nici în corpus juris ală latinilor, semnu că de acele n'au existat nici când în biserică. De aceea participarea laicilor la guvernul bisericească economică, culturală și scolastică nu se poate întâmpla în sinode luate în sensul canonic, ci în alte adunări, cărora le putem da numire după plac. Căci dezvoltarea bisericească de până acum nu a creat și nu a fixat pentru ele încă unu terminu anumit și stabil, cum a creat și fixat terminul de *sinode* pentru adunările ierarhiei.

Ce ne atinge pe noi, marturisimă sincer, că fiind întră toate de acord cu principiile corecte ale neuitatului Mitropolit Vancea dorim din inimă participarea elementului laic în măsură mai mare ca până acum la guvernarea bisericească economică, culturală și scolastică, deși nu suntem așa sanguinici, câtă în împrejurările noastre materiale și culturale de astăzi să așteptăm delă atare participare unu progresu stupendă ală cauzei noastre economice, culturale și scolastice. Pote că Mitropolitul următoru îi este rezervată împlinirea dorinței acesteia vechi în biserică noastră, carea Mitropolitul Vancea în urma opusețiunii, ce o a întâmpinat, nu l-a succesu a o împlini.

Și până la împlinirea dorinței acesteia însă elementul laic are deja în biserică noastră unu frumos câmp de activitate în administrarea averii bisericești parohiale, la carea participă ca celă dintăiu factoru de timpuri înmemorabile, în administrarea averii scolastice parohiale și în conducerea nemijlocită a școlilor, în senatele scolastice parohiale și în senatele scolastice protopopesce constituite în cea mai mare parte din laici. Pe lângă aceea rămâne elementului laic unu foarte larg câmp de activitate liberă pe toate terenurile vieții externe bisericești în așa numitele congrese libere, unde laolaltă cu clerul în consfătuire și împreună lucrare frățescă pote îmbrățișa cu excepțiunea afacerilor dogmatice și de guvernare spirituală toate manifestările în afară a vieții religioase și bisericești. Cea mai mare parte a publicului nostru s'ar ulmi, dacă ar afla, cum în Franța, Germania, Anglia, Italia, Belgia și airea elementului laic, insufletit de cauza religiunii și a bisericii laolaltă cu clerul în congrese libere întrunite în fie care anu regulat promovă cauza scolastică, filantropică, socială, diaristică și literară a bisericii. De pildă amintim numai, cum prin o atare activitate liberă elementul laic laolaltă cu clerul franceșu în timpu scurtu a fundat în Franța șapte universități de științe cu caracteru religios ca unu contrapondu la universitățile de stat lipsite de ori ce caracteru religios. Rămâne mai departe elementului laic câmpu foarte mult de activitate liberă în reuniuni cu caracteru religios pentru toate trebuințele sociale bisericești ale credincioșilor. Erăși cea mai mare parte din publicul cetitoriu s'ar ulmi, când ar afla numărul și nuanțele atăroru reuniuni, și ce ce sunt în stare ele să producă în țările culte. Erăși numai de pildă amintim, că prin atari reuniuni se adună numai în Paris într'unu anu preste 20 milioane franci pentru susținerea școlilor creștine din acea cetate. Și ce produce acolo rezultate atăt de strălucite? Nu Ieremiadele noastre ridicule, că nu avem „*sinode mixte*”, ci însuflețirea sfintă pentru cauza religiunii și a bisericii. Dându-ni-se odată ocaziune vom publica în colonele „Unirii” pertractările unu atare congresu sau adunări a vre-unei reuniuni, în cari ca adevărați frați în Christos se sfătuesc în cea mai sfintă armonie Cardinali, Mitropoliți, Episcopi, dignitari, preoți simpli dela țară și caplani ca membri din cleru, cu membrii mireni, senatori, deputați, membri ai academiilor de științe, profesori, juriști, medici, nobili, industriași și țărani cu privire la promovarea religiunii și a tuturor cauzelor tinătoare de manifestarea esternă a bisericii. Atunci va avé publicul nostru cetitoriu prilej să vadă, că fată cu bărbații laici de inimă, luminați și instruiți ai poporilor culte, cari au adevărată durere de cauza religioasă și sfintă a poporului și temeinice cunoștințe despre biserică, ce valoare pot să aibă nise omeni pe câtu de superficiali în ale bisericii, pe atăt însă și de îndrăzneți ca dl Nic. Densușanu.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

XXI.

În dimineața următoare înainta încetinelu o mică caravană pe drumul, ce ducea din Roma spre nordostul Italiei. Ea a părăsit capitala, pe cându crepa de ziua, și a făcut unu încunjuru de vre-o cincideci de miluri romane. Acum erau în apropierea orașului Sora. Aci au făcut o pauză mai lungă.

Caravana consta din două trăsuri, la cari erau prinși câte șapte cai, ce păreau foarte îngreunați, căci abia se mai mișcau. În urma carălor vină doi falnici călăreți. Erău centurionul Paulu și prietinelu său Tellus, ér Cherias și Longinu erau în trăsurile cu banii. Ziua promitea a fi foarte căldurosă,

căci asuda. Societatea își făcea drumul în tăcere.

„Ce crezi tu, prietene Tellus?” duse în sfârșit Paulu. „Cum ne va merge ore? Etă noi am făcut o cale bunisora și încă nu ne-a făcut nimeni nici o supărare. Ore inimicii nostri să se fi lăsat de executarea proiectului său? Nu știu, ce să zic.”

„De asemenea nici eu, domnule meu,” răspuse Tellus. „Dacă au avut într'adevăr acestu planu, atunci nu l'ar fi părăsit așa ușor. Mă tem, să nu fie ascunsă vre-o viclenie în trăgănarea asta. Cine ar putea garanta, că în ori care moment n'ar fi posibilu, ca din tușurile astea să ne ese ceta de tâlhari? Ei știu bine, că pe o altă cale nu putem să mergem, căci nu există alta. Trebuie să cercăm a ajunge câtă mai de grabă înălțimea. În strimțoarea asta am pute-o pași.”

„Ai totă dreptatea,” replică Paulu după o pauză. „Așteptu numai să dăm de unu isvor și să adăpăm caii. Apoi vom pute ajunge cu multă mai ușor la înălțime. În celă multu două ore putem să ajungem în Sora și să odihnim acolo nițel. Dacă am ajuns odată acolo, suntem mântuiți. Dar etă aci, ce am dorit!”

În câteva minute caii erau adăpați. Toți se bucurau de scurta odihnă.

Paulu și Tellus priviră pe drumu la vale. Aspectul era minunat. Drumul dispărea ică colé printre delurile înverzite, dar flă puteai regăsi era, până cându în sfârșit se perdea pe șesul frumoșei Campagna acoperit încă de ceta dimineții. Chiar în fundu se vedea marea. Și icona asta era luminată de rațele soarelui, care se ridica pe cerul proverbialu de frumos al Italiei.

Răpitu de farmecul acestu aspectu gândia tinerul nostru prietinu cu doșogie la ființele iubite, pe cari le-a lăsat colo jos. I-se părea că pote distinge limba aceea de pământu încununat da muntele Circello, unde spera, că mama și sora vor găsi acuși unu adăpostu nu numai sigur, ci și plăcut.

Longinu se apropia de ei.

„Mi-se pare, că vom rămâne nesuperați,” duse Paulu. „Nu vedu pe nimeni, — se pare că nu este nici o viețuitoare aci în apropiere.”

Asculta. Numai natura da sunetele sale obicnuite. O verită, strigătul unei paseri, adierea vântului, care trecea preste crescutul pinilor, — altcum tăcere adâncă sus și jos.

„Nu e așa, domnule meu,” se împotrivi Longinu. „Eu nu-i vedu, dar am auzit bun.”

Cu cuvintele acestea se aruncă decurionul jos și punându-și urechea la pământu asculta cu încordare.

„Se mișcă ceva pe drumu,” duse sărind în picioare, „în depărtare cam de unu milu, — pote și de mai puțin, acolo, unde drumul se strimă și prinde echoul. Ei au de gând, să ne atace din dosu, ceea ce pe unu drumu de munte ca acesta nici nu e măestrie.”

Unu momentu se gândia conducătorul. „Prindeți cai!” duse apoi. „Voi, Cherias și Longinu, rămâneți la mine și la Tellus spre acoperirea carălor. Voi cealaltă, patru inși din voi — pe cai!”

Îndată erau prinși acum câte șese cai la cară, și înaintea fiesce căru caru erau doi inși călări și așteptau porunca.

„Voi,” zise Paulă către cei dinaintea carului celui dintâiu, care era încărcat cu saci de bucate și de-asupra lor cu puțină fină, „voi porniți îndată mai departe, dar fără de a mâna caii prea tare. Câtă ce veți observa însă, că celalaltu caru se pune în mișcare, dați sbiciu cailor și mergeți, câtă va fi numai cu puțină de repede și nu faceți nici o pauză, până când vedeți, că celalaltu caru nu se oprește. Voi,” le zise acum celor de la două trăsuri, „voi mergeți într'una, cândă însă veți vedea pericolul, dați semn și celor de la trăsura primă și săriți-ne întru ajutoriu. Er voi legionarilor,” se îndreptă către celalaltu șese soldați, „vă oțeliți puterile, voi vă așezați câte trei în tufșuri și ieșiți la vremea potrivită. Mai bine să fie calea acoperită cu trupurile noastre, decâtă să cadă carile în mâinile miserabililor. Er voi prietinelor,” le zise celor trei tovarăși, „vă alipiți de mine. Să fim tari ca ferul, să arătăm, că de ce înși putem birui pe tâlhari.”

Cei patru călăreți au formată frontă împotriva dușmanului. Nici n'au așteptat multă vreme, cândă calea răsuna de copite anunțându, că se apropie o mare ceta de călăreți.

Paulă privi în urma trásurilor și rămase foarte mângaiat vădendu, că trăsura cea dintâiu era foarte departe, și conchidea, că până vor sta de vorbă cu tâlharii, trásurile vor fi scăpate din primejdie. Cu inima palpitandă, dar cu peptul îmbărbătat aștepta acum năvala.

„Eu,” începu Tellus mișcându-și în sóre sabia lucie, „eu feau ceta jumătate pe mâna mea. Domnul meu, vedă calul acela frumos, de paré că acum l'ai scos din staulul împératului, uită, pe care călăresce conducătoriu tâlharilor, acela mi-am pus în gând, să și-l cuceresc ție. Cine să fie

óre miserabilul, care se îndreptă spre noi cu atâta obrăznicie?”

„Incetă numai!” zise Cherias liniștit și cu sânge rece. „Să arătăm potrivnicilor nostri, cu cine și-au făcut de lucru! În sfârșit noi nu suntem întrarmați, ca să nu mai avem nădejde de scăpare, ér Cesarul i-ar plăcé mai mult, cândă ar vedea scăpată din pericol nu numai comóra, ci și pe conducătoriu și pe toți celalaltu tovarăși ai lui. Afurisit să fie acestu căne, de va mai scăpa cu viața! A, cu câtă ași fi murit mai bucurós sub ochii lui Germanic, decâtă ca acestu blăstemat să dispună preste viața mea . . . de cumva așa are să fie! Dar uitați-vă numai bine, — așa e, că toți sunt mascați?”

„Acum,” zise Tellus, „se începe jocul. Mi-se pare, că îl cunosc. El e unu curtenă, mă rămășesc pe ori ce . . .”

Paulă, care se reținea în tăcere și numai din cândă în cândă mai arunca câte o privire în urma carilor, nu putu să nu suridă la vorbele lui Tellus. Și el arunca o privire aspră celui ce părea comandantul bandei. Fețele tuturor erau acoperite cu larve de colóre cenușie, cari erau croite într'o formă.

(Va urma).

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 2264—1893.

(32) 2—2.

Concursu.

La școala greco-catolică română de fețițe din Blăși a devenit vacantă un post de învățătoare, pentru care se escrie concursu cu terminulu de 15 Augustu st. n. a. c. inclusive.

Cu postul acesta este împreunat salariu anual de 300 fl., dacă respectiva are numai calificațiunea prescrișă pentru școlele elementare; însă dacă aceea are calificațiunea prescrișă pentru școlele superioare sau civile atunci va primi salariu anual de 400 fl., care se va plăti în rate lunare decursive.

Suplicele au să se provédă cu carte de botez, documente de calificațiune, purtare și serviciu anterior și să se așternă la Consistoriu archidieceșan gr. cat. până la terminulu indicat.

Blăși din ședința consistorială ținută în 15 Iuliu 1893.

Ioan M. Moldovanu,
Vicariu capitulariu.

Nr. 2262—1893.

(33) 2—2.

Concursu.

Prin acesta se escrie concursu la unu stipendiu de 300 fl. adevă trei sute florenți v. a. pe an.

La acestu stipendiu pot concurge acei tineri gr.-cat., cari au făcutu examenulu de maturitate cu succes, și cari doresc a se pregăti de profesori de desemn pentru școlele medie.

Cei ce doresc să capete stipendiulu acesta, au să suplice la acestu Consistoriu până cel mult în 15 Augustu 1893 alăturand următoarele documente:

- Carte de botez.
- Testimoniu de maturitate, eventualu despre alte studii făcute.
- Reversu, vidimat de părinți sau tutori, prin care suplicantele se légă, că după absolvarea studiilor va servi cel puțin 10 ani la institutele gr. cat. de învățămintu din Blăși.

Blăși din ședința consistorială ținută în 15 Iuliu 1893.

Ioan M. Moldovanu,
Vicariu capitulariu.

JOSIFU GAVORA (3) 14—26

distins cu medalia espositională cea mare pentru lucru escelent și gustu bun la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1895.

Budapesta, IV. strada Vațului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în esecutare cât se poate mai frumoasă obiecte de leșă

pentru adjnastarea bisericolor, și anume:

Felone preoțesci și stichare diaconesci

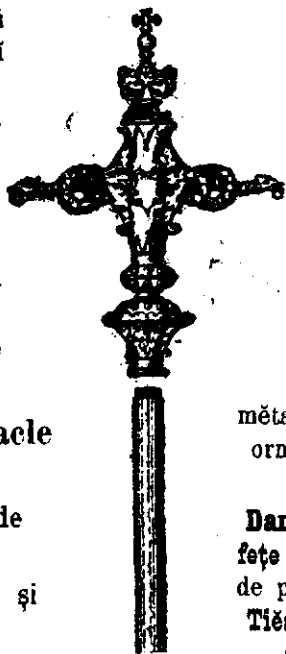
Flamure pentru biserică și reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de școlari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire,

luminarie de parete

și de altariu, și candel.

Primesci și efectuesci ieftinu repararea vestimentelor bisericesci, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodării de aur, de argint și de mētasă, precum și de ornaturi bisericesci brodate

Dantele bisericesci, fețe de altariu, cruci de parete și de școlă. Tiesături bisericesci, damasturi etc.

Acurătatea mea o pot dovedi cu sute de epistole recunoscătoare.

Garantul de prețuri și preluare de spese trimitt la cerere franco.

Cu deosebită stimă cueză a încunoscintă pre Veneratul Cleru greco-catolicu,

că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericolor, în ce privesce lucrulu de mēsari și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptășesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși ocașionalmente de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele celu bunu, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărēndu departările, prin acesta capacitatea de concurință mi-sa mărită.

Rogându-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biseric.

(6) 24—52